

POSTANOWIENIE

Dnia 19 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 19 października 2016 r.
sprawy **K.Z.**
z powodu kasacji, wniesionej przez obrońcę skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego w K.
z dnia 4 marca 2016 r., sygn. VII Ka .../16,
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w B.
z dnia 29 października 2015 r., sygn. II K .../13

p o s t a n o w i ł

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną,**
- 2. na podstawie § 4 i § 17 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. z 2015 r., poz. 1805) zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz radcy prawnego R. J., kwotę 442 zł 80 gr (czterysta czterdzieści dwa złote osiemdziesiąt groszy), w tym 23% podatku VAT, za sporządzenie i wniesienie kasacji,**
- 3. zwolnić skazanego K.Z. od ponoszenia kosztów sądowych postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w B. wyrokiem wydanym dnia 29 października 2015 r., sygn. akt II K .../13, uznał oskarżonego K.Z. za winnego zarzucanych mu przestępstw m.in. z art. 200 § 1 k.k., wymierzył stosowne kary jednostkowe oraz karę łączną 5 lat pozbawienia wolności z zaliczeniem okresu pozbawienia wolności w sprawie, orzekł środki karne nakazu opuszczenia lokalu, zakazu zbliżania się, zakazu kontaktowania, orzekł co do kosztów obrony z urzędu i rozstrzygnął o kosztach postępowania.

Wyrok został zaskarżony w całości apelacją obrońcy oskarżonego, który wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego od stawianych mu zarzutów.

Po rozpoznaniu apelacji obrońcy oskarżonego, Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 4 marca 2016 roku, sygn. akt VII Ka .../16, częściowo zmienił zaskarżony wyrok, wymierzając oskarżonemu karę łączną 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Od wyroku Sądu Okręgowego, w części w jakiej utrzymał on w mocy wyrok Sądu Rejonowego w B., obrońca skazanego wniósł kasację, w której zarzucił:

1. rażące naruszenie prawa procesowego, tj. art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., polegające na utrzymaniu w mocy wyroku Sądu Rejonowego w części uznającej K.Z. za winnego popełnienia czynu z art. 157 § 2 k.k., pomimo zaistnienia negatywnej przesłanki procesowej w postaci przedawnienia karalności stanowiącej bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k.,

2. rażące naruszenie prawa procesowego, tj. art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., polegające na utrzymaniu w mocy wyroku Sądu Rejonowego w części uznającej K.Z. za winnego popełnienia czynu z art. 217 § 1 k.k., pomimo zaistnienia negatywnej przesłanki procesowej w postaci przedawnienia karalności stanowiącej bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k.,

3. rażące naruszenie prawa materialnego, tj. art. 200 § 1 k.k., mające istotny wpływ na treść orzeczenia polegające na nieuzasadnionym przyjęciu, iż oskarżony wielokrotnie dopuścił się obcowania płciowego ze swoją małoletnią pasierbicą W. T., będącą poniżej 15 lat, w sytuacji gdy nikt nie widział, aby dochodziło do „tego typu procederów” oraz oparcie się Sądu II instancji na „wysoce wątpliwych zeznaniach pokrzywdzonej”,

4. rażące naruszenie prawa materialnego, tj. art. 197 § 1 k.k., mające istotny wpływ na treść orzeczenia polegające na nieuzasadnionym przyjęciu odpowiedzialności oskarżonego za czyn z art. 197 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w sytuacji, w której dla przyjęcia popełnienia tych czynów konieczne było ustalenie czy I. Z. była pozbawiona „prawa do dysponowania swoim życiem seksualnym”, w sytuacji inicjowania przez I. Z. stosunków seksualnych ze swoim mężem, niestosowaniu przez K.Z. wobec swojej żony przemocy, groźby bezprawnej lub podstępny, dokonywania aktów seksualnych za obopólną zgodą, w sytuacji „braku oporu jako zewnętrznego wyrazu woli przeciwnej dążeniom zmuszającego”,

5. rażące naruszenie prawa materialnego, tj. art. 197 § 1 k.k., mające istotny wpływ na treść orzeczenia polegające na nieuzasadnionym przyjęciu odpowiedzialności oskarżonego za czyn z art. 197 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w sytuacji, gdy oskarżony przebywał wielokrotnie w mieszkaniu swojego kolegi A. C. - wujka pokrzywdzonej W. D., a znajomość K.Z. z pokrzywdzoną była wynikiem przyjaźni jej rodziny ze skazanym, a także w sytuacji, gdy świadek A. C. „nie widział, ani nie słyszał żadnych oznak dokonywanego rzekomo przez oskarżonego gwałtu na pokrzywdzonej, a pokrzywdzona nie wyglądała na osobę, która stanowiłaby ofiarę gwałtu” pomimo obecności w/w świadka w mieszkaniu po dokonanym gwałcie, a ponadto pomimo tego, że pokrzywdzona nie mówiła, aby K. Z. dopuścił się względem niej czynu z art. 197 § 1 kk, nie dokonała obdukcji, nie poinformowała „odpowiednich służb i organów o rzekomo dokonanym przez oskarżonego czynie” oraz gdy zeznania pokrzywdzonej „były labilne na każdym etapie postępowania i zmieniały się w zależności od sytuacji procesowej pokrzywdzonej”,

6. rażące naruszenie prawa materialnego, tj. art. 207 § 1 k.k., mające istotny wpływ na treść orzeczenia polegające na nieuzasadnionym przyjęciu, iż oskarżony w okresie od marca 2010 roku do grudnia 2012 roku znęcał się fizycznie i psychicznie nad swoją żoną I.Z. oraz małoletnią pasierbicą W.T., małoletnimi synami S. Z. i K. Z., w sytuacji gdy żaden ze świadków w niniejszej sprawie nigdy nie widział oznak pobicia na ciałach pokrzywdzonych oraz na oparciu się przez Sąd II instancji - w ślad za Sądem I instancji - wyłącznie na zeznaniach pokrzywdzonej W. T. skutkującego dokonaniem „nadinterpretacji jednej incydentalnej sytuacji, w

której to oskarżony krzyknął na swoje najmłodsze dziecko”, podczas gdy skazany K.Z. działając „wyłącznie jednorazowo w celach wychowawczych skarcił swoje dzieci”,

7. rażące naruszenie przepisów postępowania, tj. art 2 § 2 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k., poprzez oparcie ustaleń Sądu „na wysoce wątpliwej części materiału dowodowego i nieuwzględnienia okoliczności przemawiających na korzyść oskarżonego”, naruszenie zasad swobodnej oceny dowodów poprzez jej dowolność i nieuwzględnienie przy wydaniu wyroku wszystkich dowodów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia w sprawie,

8. rażące naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 4 k.p.k. i art. 7 k.p.k., przez „zaakceptowanie dowolnego rozumowania Sądu I instancji” dotyczącego oceny dowodów zgromadzonych w sprawie skutkujących błędnym przyjęciem, że K.Z. w okresie od marca 2010 roku do grudnia 2012 roku znęcał się fizycznie i psychicznie nad swoją żoną I.Z. oraz małoletnią pasierbicą W.T., małoletnimi synami S. Z. i K. Z., dopuścił się pobicia I. Z. powodując u niej obrażenia ciała naruszające prawidłowe funkcje organizmu na okres poniżej 7 dni, w sytuacji braku potwierdzenia tych okoliczności przez innych świadków, a ponadto błędnym przyjęciem, iż K.Z. przemocą wielokrotnie doprowadził swoją żonę I. Z. do obcowania płciowego przy akceptacji stosunków seksualnych ze strony pokrzywdzonej oraz nie przekazaniu przez I. Z. informacji o powyższych zdarzenia innym osobom,

9. naruszenie przepisów postępowania, które miały istotny wpływ na treść zapadłego orzeczenia, tj. art. 424 § 1 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k., poprzez brak wskazania w uzasadnieniu wyroku Sądu II instancji w oparciu o jakie dowody, fakty i okoliczności Sąd ten uznał, iż K.Z. dopuścił się czynów z art. 200 § 1 k.k., art. 207 § 1 k.k. i art. 197 § 1 k.k., co doprowadziło do niewykazania przez Sąd odwoławczy prawidłowości dokonanej w ten sposób oceny poczynionych ustaleń,

10. rażące naruszenie przepisów postępowania, które miały istotny wpływ na treść zapadłego orzeczenia, tj. art. 433 k.p.k. oraz art. 457 § 3 k.p.k., polegające na niewłaściwym rozpoznaniu środka odwoławczego przez Sąd II instancji wyrażającym się w zaniechaniu rozpoznania i rozważenia zarzutów zgłoszonych w apelacji oraz nieprawidłowym sporządzeniu uzasadnienia przez Sąd II instancji, w

szczegółności brakiem merytorycznego ustosunkowania się do zarzutów podniesionych w apelacji, zaniechanie wskazania na jakiej podstawie, na jakich faktach, okolicznościach i dowodach oparł się sąd odwoławczy uznając, że K.Z. dopuścił się czynów z art. 200 § 1 k.k., art. 207 § 1 k.k. i art. 197 § 1 k.k.

Podnosząc powyższe zarzuty obrońca wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w części pkt 2 sentencji utrzymującej w mocy wyrok Sądu Rejonowego i umorzenie postępowania przeciwko oskarżonemu o czyny z art. 157 § 2 k.k. oraz art. 217 § 1 k.k. na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., wobec przedawnienia ich karalności; w pozostałym zakresie wniósł o uchylenie zaskarżonej części wyroku Sądu Okręgowego, a także uchylenie w całości utrzymanego w nim w mocy wyroku Sądu Rejonowego oraz przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania, przy czym w przypadku uchylenia przez Sąd Najwyższy wyłącznie wyroku Sądu Okręgowego w zaskarżonej części o przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Przed wszystkim należy zauważyć, że spośród licznych podniesionych w kasacji zarzutów, tylko nieliczne mają walor dopuszczalnych zarzutów kasacyjnych. I tak, zarzuty ujęte w pkt 3-6 kasacji, tylko pozornie dotyczą naruszenia prawa materialnego, ich treść nie pozostawia bowiem wątpliwości, że w istocie zmierzają one do zakwestionowania ustaleń faktycznych leżących u podstaw przypisania skazanemu wymienionych w tych zarzutach przestępstw. Tymczasem kasacja nie może zmierzać do weryfikacji dokonanych w sprawie ustaleń faktycznych.

Podobnie rzecz się przedstawia jeśli chodzi o zarzuty ujęte w pkt 7-8 kasacji. Bezpodstawne jest zarzucanie Sądowi Okręgowemu naruszenia zawartych w art. 7 k.p.k. zasad oceny dowodów, skoro Sąd ten nie dokonywał własnych ustaleń faktycznych (w zakresie, w jakim utrzymał w mocy rozstrzygnięcia skazujące Sądu Rejonowego, a te tylko są przedmiotem zaskarżenia kasacją), a jedynie kontrolował ocenę dowodów dokonaną przez Sąd Rejonowy (zob. postanowienie SN z dnia 18 czerwca 2013 r., V KK 34/13). Jeśli zaś chodzi o podniesiony zarzut naruszenia art. 5 § 2 k.p.k., to nie może być on sensownie postawiony, gdyż przepis ten znajduje

zastosowanie tylko w przypadkach, gdy sąd stwierdził niemożność rozstrzygnięcia wątpliwości za pomocą reguł z art. 7 k.p.k. Jak wielokrotnie podkreślano w orzecznictwie „Przepisy art. 5 § 2 k.p.k. i art. 7 k.p.k. mają charakter rozłączny, ponieważ nie dające się usunąć wątpliwości mogą powstać jedynie wówczas, gdy sąd orzekający, po wyczerpaniu wszystkich możliwości dowodowych, oceni materiał dowodowy zgodnie ze standardami wyznaczonymi przez zasadę swobodnej oceny dowodów (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2013 r., V KK 119/13). Dalej wskazać należy, że naruszenie art. 4 k.p.k. nie może stanowić samodzielnej podstawy kasacyjnej, gdyż w tym przepisie sformułowano jedną z zasad generalnych rządzących procesem karnym, która to zasada znajduje następnie konkretyzację w części szczegółowej kodeksu. Treścią zarzutu może stać się jedynie naruszenie tych konkretnych, szczegółowo wskazanych przepisów, nie zaś zasady generalnej. Podobnie rzecz przedstawia się w odniesieniu do zarzutu naruszenia art. 2 § 2 k.p.k.

Warto poprawnych zarzutów kasacyjnych odnoszących się w swej istocie do naruszenia prawa przez Sąd odwoławczy mają zarzuty ujęte w pkt 1-2 i 9-10 kasacji, te jednak okazały się bez wyjątku oczywiście bezzasadne. Nietrafne okazały się zarzuty dotyczące rzekomego upływu terminu przedawnienia za przypisane skazanemu zachowania spełniające znamiona czynu z art. 157 § 2 k.k. i tym samym rażącego naruszenia prawa procesowego, tj. art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. Nie ma racji autor kasacji twierdząc, iż w niniejszej sprawie w odniesieniu do czynu z art. 157 § 2 k.k. znajdował zastosowanie roczny termin przedawnienia. Trzeba też zauważyć, że zarówno czyn z art. 217 § 1 k.k., jak i czyn z art. 157 § 2 k.k., objęte były kumulatywną kwalifikacją prawną, odpowiednio z art. 200 § 1 k.k. w zw. z art. z art. 12 k.k. w odniesieniu do czynu dokonanego na szkodę W.T. oraz art. 207 § 1 k.k. w odniesieniu do czynu dokonanego na szkodę I. Z. Zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym przez Sąd Najwyższy (postanowienie SN z 22 marca 2016 r., sygn. akt V KK 345/15, postanowienie SN z 28 maja 2015 r., II KK 131/15) termin przedawnienia odnosi się do integralnej całości przypisanego czynu, mimo że różne są terminy przedawnienia poszczególnych typów przestępstw, które obejmuje kumulatywna kwalifikacja prawna. Nie ma zatem wątpliwości, że w dacie orzekania przez Sąd II instancji nie doszło do przedawnienia czynu z art. 200 § 1 k.k.,

kwalifikowanego kumulatywnie z art. 217 § 1 kk, ani też czynu z art. 207 § 1 k.k. w kumulatywnej kwalifikacji z art. 157 § 2 k.k. Z tych też przyczyn zarzut przedawnienia jest oczywiście bezzasadny i nie może zostać uwzględniony.

Bezzasadne w stopniu oczywistym okazały się też zarzuty dotyczące nierzetelnej kontroli odwoławczej Sądu Okręgowego, zawarte w pkt 9-10 kasacji. Trzeba przypomnieć skarżącemu, że w świetle przepisów art. 433 § 2 i art. 457 § 3 k.p.k. nie jest rolą Sąd odwoławczego powielanie rozważań dotyczących oceny dowodów i rekonstrukcji ustaleń faktycznych, lecz kontrola rozważań i ustaleń dokonanych w tym względzie przez Sąd Rejonowy, w szczególności pod kątem zarzutów podniesionych w apelacji. Z tych zadań Sąd Okręgowy wywiązał się poprawnie. Wbrew twierdzeniom skarżącego w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego rozważono podniesione w apelacji zarzuty, w tym zarzut błędnych ustaleń faktycznych. Choć zarzut ten był sformułowany w apelacji ogólnikowo, zaś jego uzasadnienie nie wskazywało konkretnych naruszeń, lecz ograniczało się do przedstawienia dowolnej opinii obrońcy o wiarygodności dowodów, Sąd Okręgowy starannie zbadał ten zarzut, poświęcając mu rozważania na s. 1-4 uzasadnienia wyroku. Rozważania te są rzeczowe, dostatecznie wnikliwe i pogłębione, poparte konkretną osadzoną w realiach sprawy argumentacją. W ocenie Sądu Najwyższego nie można mieć wątpliwości, że poziom kontroli odwoławczej w niniejszej sprawie odpowiadał standardom określonym w art. 433 § 2 i art. 457 § 3 k.p.k.

Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji.